

Seuraavan sukupolven kustantamo?

Ville Hänninen

Top Shelfistä on hyvää vauhtia kasvamassa Fantagraphicsin ja Drawn & Quarterlyn mantteliperijä.

Huomattava osa viime vuosikymmenen merkittävimmistä amerikkalaisista sarjakuvista oli joko Fantagraphicsin tai Drawn & Quarterlyn kustantamia. Chris Ware'n Jimmy Corrigan, Daniel Clowesin Ghost World, Sethin It's a Good Life If You Don't Weaken, Joe Sacco'n Safe Area Gorazde... te tiedätte.

Samalla kun uusi sarjakuvapiirtäjäsukupolvi tekee tuloaan amerikkalaiseen sarjakuvaelämään, on Top Shelf -kustantamo vakiinnuttanut asemiaan. Hyvin pienellä profiililla ja vaihtelevan tasoisilla albumeilla aloittanut Top Shelf on nopeasti nousemassa yhdeksi merkittävimmistä sarjakuvakustantajista Marvel/DC/Image -kolminaisuuden ulkopuolella.

Viimeisten kolmen vuoden aikana Top Shelf on kustantanut useita albumeita, joita voi pitää vähintäänkin kiinnostavina, joitakin jopa pienen luokan mestariteoksina. Tunnetuin lienee 13 000 kappaletta myynyt, Craig Thompsonin herraisen hurmaava Goodbye Chunky Rice (1999), mutta mainittakoon lisäksi ainakin huipputuotteliaan James Kochalkan Sketchbook Diaries (2001) ja Monkey Vs. Robot (2000), Brian Biggsin Dear Julia (2000) ja Peter Kuperin piirroksista, kuvituksista ja eri julkaisuihin tehdyistä sarjakuvista koostettu taidekirja Speechless (2001). Lähtitulevaisuuden albumeista mielenkiintoa herättävät etukäteen ainakin Alan Moore'n ja Melinda Gebbinen ikuisuusprojekti Lost Girls, Dylan Horrocksin Dirty Comics ja Craig Thompsonin Blankets.

Edelleen pienen mutta vahvassa kasvussa olevan Top Shelfin Chris Staros ja Brett Warnock suhtautuvat kuitenkin kustannustoimintaansa realistisesti.

– On totta, että vuonna 1994 Chris teki vasta omaa Chris Staros Report -lehteään ja minä omaa minisarjakuvaaani. Ensimmäinen Top Shelf -antologia ilmestyi vuonna 1995. Vuoden 1997 Small Press Expoissa tajusimme Chrisin kanssa, että voisimme yhdistää voimamme. Siitä lähtien olemme julkaisseet enenevässä määrin sarjakuva-albumeita, tänä vuonna toistakymmentä. Nyt olemme kymmenen kertaa suurempia kuin kymmenen vuotta sitten. Matka on kuitenkin vasta alussa, Warnock muistuttaa.

Top Shelfin piirtäjiä ja albumeita leimaa pyrkimys erottua edellisen sukupolven tuotteista. Monet kustantamon piirtäjistä ovat nuoria, monet minimalistiseen tyyliin tehdyneitä. Tuntuu, että Top Shelf ei edes halua tehdä yhtä graafisesti kunnianhimoisia albumeita kuin D&Q ja Fantagraphics.

– Tuo pitää jossain määrin paikkaansa. Meidän pääpainomme on hyvissä tarinoissa. Tarkoituksemme on hankkia sarjakuvalle uutta yleisöä tarinoilla, ei ninkkään äärimmäisyyksiin asti viedyllä tyyliä. Emme halua sarjakuvia, jotka ovat tyylikkää mutta

sisällöttömiä, Chris Staros linjaa ja siirtyy seuraavaksi soimaamaan kilpailijaansa.

– Fantagraphics pitää yllä outojen, poliittisesti vasemmalle liippaavien ja graafisesti irrottelevien piirtäjien kustantamon imagoa. Me suorastaan pyrimme normaaliuteen, sarjakuviin, joihin tavalliset ihmiset rohkenevat tarttua.

Tarttuvaa ja ”suurta yleisöä” tavoittelevia tarinoita luotaessa kustannustoimittajan rooli on olennaisen tärkeä. Sarjakuvakustantajat tekevät kirjakustantamoille normaalia muokkaustyötä aivan liian vähän.

– Kriittiset kommentit tarinoista eivät aina tule kavereilta. Kustannustoimittajan on oltava se ikävä heppu, joka kertoo, jos jokin kohta ei toimi tai tunnelma ei välity. Kumina kyllä edes vaihtoehtosarjakuvan kustantajat eivät toimita kirjojaan riittävästi. Me pyrimme malliin, jossa kutakin albumia työstetään ja uudelleenkirjoitetaan niin pitkään, kunnes se on riittävän valmis painettavaksi, Warnock kertoo.

– Emme jätä piirtäjää yksin. Esimerkiksi Scott Mills kirjoitti Big Clay Potinsa neljä kertaa uudelleen. Muutosten jälkeen albumi oli selvästi parempi.

Top Shelfin merkitys ei kuitenkaan rajoitu vain Starosin ja Warnockin kustantamiin albumeihin. Kustantamo myös levittää erittäin monien pienkustantajien albumeita ja lehtiä.

– Suurin hittiimme on luonnollisesti ollut Eddie Campbell Comicsin julkaisema From Hell -albumi. lisäksi jakelemme muun muassa Highwater Booksin, Robot Publishingin, Alternative Comicsin, belgialaisen Briesin ja israelilaisen Actus Tragicusin tuotteita. Vaikka heidän sarjakuvansa eivät olekaan meidän julkaisemiamme, emme missään nimessä koe muita pienkustantajia kilpailijoiksemme. Pikemminkin pyrimme siihen, että koko pieni kustannuslammikko kasvaisi ja siinä sivussa meidänkin liikevaihtomme, Staros summaa.

Top Shelf pyrkii kasvattamaan osuuttaan markkinoista pyrkimällä tavallisiin kirja kaappoihin.

– Sarjakuvakaupat ovat voineet huonosti USA:ssa jo pitkään. Sarjakuvakauppoja on enää 3 000, ja niistä ehkä 400–500 myy meidän sarjakuviamme. Toisaalta ne eivät muutenkaan ole ehkää meille parhaita markkinapaikkoja, X-Menin ja muun kuonan yleisö ei ole meidän yleisöämme. Pikemminkin sitä ovat keskisuurten ja suurten yliopistokaupunkien kirjoja lukevat ihmiset. Heidät tavoittaa kirjakaupoista, ei sarjakuvakauppaghetosta. Myös Towerin ja Virginin tapaiset levykauppaketjut ovat tulevaisuudessa kohteenamme, Staros visioi.

– Lumipalokirjoituksen luominen vaatii tietysti aikaa ja kärsivällisyyttä, mutta minusta nyt on ilmassa paljon hyviä merkkejä. Daniel Clowes ja Chris Ware ovat tehneet samaa kuin Spiegelmanin Maus ja Millerin Dark Knight 15 vuotta sitten; ne ovat virittäneet lukevan yleisön sarjakuvataajuudelle. Muutaman hyvin menestyneen mutta laadukkaan albumin ansiosta meidänkin on helpompi saada kirjojamme kaappoihin, Warnock jatkaa.

Toimivan levytyksen lisäksi laaja sarjakuvakatalogi on tärkeä.

– Otamme albumeistamme kumron painoksia. Kun meillä on tarpeeksi laaja luettelo nikkareita, vanhojakin albumeita on helpompi myydä tuoreiden hittiänsä kylkiäisinä. James Kochalkan tapaiset kaverit, joilla on toistakymmentä albumia laaja tuotanto, myyvät vanhaa tavaraansa tasaisesti koko ajan. Samaa mekin tavoittelemme kustantajana. ■